

DÔVODOVÁ SPRÁVA

A. Všeobecná časť

Vláda Slovenskej republiky predkladá na rokovanie Národnej rady Slovenskej republiky vládny návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Predkladaný materiál je iniciatívnej povahy a bol vypracovaný na základe Programového vyhlásenia vlády Slovenskej republiky.

Je všeobecne známym faktom, že súčasná situácia v justícii, nízka úroveň vymožitelnosti práva, stav korupcie a klientelizmu, ako aj spôsob a metódy riadenia správy súdov vytvorili na Slovensku atmosféru všeobecnej nedôvery voči súdom, sudcom a právnemu štátu. Tento fakt, je súčasne východiskovou myšlienkou, ktorá ovplyvňuje znenie navrhované zákona.

Účelom tohto zákona je vytvoriť legislatívne podmienky pre zlepšenie reálneho inštitucionálneho fungovania nezávislého súdnictva v Slovenskej republike. Nezávislé súdnictvo je jedným z pilierov právneho štátu. Nástrojmi vytvárania nezávislého súdnictva, ktoré používa tento zákon, sú transparentnosť výberu sudcov ako aj predsedov súdov prostredníctvom možnosti verejnej kontroly procesu ich výberu, prehľadnosť a predvídateľnosť rozhodovacej činnosti súdov prostredníctvom zverejňovania súdnych rozhodnutí ako aj zavedenie inštitútu odlišného stanoviska sudcov senátu, skvalitnenie možnosti lepšej špecializácie sudcov cez zamedzenie nepredvídateľného preradenia sudcu do inej agendy bez jeho súhlasu a v neposlednom rade vytvorenie prekážok pre obchádzanie náhodného pridelenia zákonného sudcu. Nezávislosť a nestrannosť výkonu funkcie sudcu je zvýraznená tým, že zákon zamedzuje vzniku situácie, kedy sa sudca po výkone funkcie vo výkonnej alebo zákonodarnej moci priamo vracia do výkonu funkcie v správe súdnej moci na pozíciu predsedu či podpredsedu súdu. Účelom zákona je tak posilniť nezávislosť súdnictva a prostredníctvom legislatívy pôsobiť na zlepšenie podmienok pre nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov.

Navrhovaným zákonom sa menia a dopĺňajú tieto zákony:

- zákon č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon v znení neskorších predpisov
- zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov
- zákon č. 154/2001 Z. z. o prokurátoroch a právnych čakatel'och prokuratúry v znení neskorších predpisov
- zákon č. 548/2003 Z. z. o Justičnej akadémii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov
- zákon č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch v znení neskorších predpisov
- zákon č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov

Z hľadiska bližšieho vymedzenia právnej regulácie možno zhrnúť predmet právnej úpravy tak, že návrhom zákona sú dotknuté najmä tieto inštitúty: pridelenie sudcu, preloženie sudcu, dočasné pridelenie sudcu, sťaž sudcu, dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu, obsadzovanie voľného miesta sudcu (predsedu súdu, predsedu grémia, predsedu kolégia), výberové konania, justiční čakatelia, justičné skúšky, status vyšších súdnych úradníkov, vzdelávanie sudcov, špecializácia sudcov, zverejňovanie súdnych rozhodnutí, separátne vótum, určovanie miest sudcov, zamestnancov a voľných miest sudcov, zloženie disciplinárnych senátov, disciplinárne previnenia, disciplinárne návrhy, odmeny sudcov atď. Detailné odôvodnenie navrhovaných zmien sa uvádza v osobitnej časti dôvodovej správy.

Navrhované zákonné opatrenia predstavujú základné a nevyhnutné kroky pre konsolidáciu justičného systému na Slovensku. Na tieto zmeny budú nadväzovať, v súlade s Programovým vyhlásením vlády Slovenskej republiky, zmeny koncepcnejšieho charakteru, najmä hodnotenia sudcov, platových náležitostí sudcov, disciplinárnej zodpovednosti sudcov, disciplinárneho konania, Justičnej akadémie, kariérneho rastu vyšších súdnych úradníkov a pod. a následne procesných predpisov.

Návrh zákona je v súlade s Ústavou, ústavnými zákonmi, medzinárodnými zmluvami, ktorými je Slovenská republika viazaná a zákonmi a súčasne je v súlade s právnym Európskych spoločenstiev a Európskej únie.

Predkladaný návrh zákona zakladá pozitívne vplyvy na rozpočet verejnej správy a na podnikateľské prostredie, nevyvoláva sociálne vplyv, ani vplyvy na životné prostredie. Vplyvy na informatizáciu sa uvádzajú v doložke vybraných vplyvov.

Návrh zákona bol predmetom riadneho pripomienkového konania a bol schválený vládou Slovenskej republiky dňa 22. septembra 2010.

DOLOŽKA ZLUČITEENOSTI
návrhu právneho predpisu s právom Európskej únie

1. Predkladateľ právneho predpisu: vláda Slovenskej republiky

2. Názov návrhu právneho predpisu: návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony

3. Problematika návrhu právneho predpisu:

- a) nie je upravená v práve Európskej únie,
- b) nie je obsiahnutá v judikatúre judikatúre Súdneho dvora Európskej únie.

Vzhľadom na to, že problematika návrhu zákona nie je upravená v práve Európskej únie, je bezpredmetné vyjadrovať sa k bodom 4., 5. a 6.

DOLOŽKA vybraných vplyvov

A.1. Názov materiálu: návrh zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektorých zákonov

Termín začatia a ukončenia PPK: 6.8.2010 – 13.8.2010

A.2. Vplyvy:

	Pozitívne	Žiadne	Negatívne
1. Vplyvy na rozpočet verejnej správy	x		
2. Vplyvy na podnikateľské prostredie – dochádza k zvýšeniu regulačného zaťaženia?		x	
3. Sociálne vplyvy		x	
– vplyvy na hospodárenie obyvateľstva,		x	
– sociálnu exklúziu,		x	
– rovnosť príležitostí a rodovú rovnosť a vplyvy na zamestnanosť		x	
4. Vplyvy na životné prostredie		x	
5. Vplyvy na informatizáciu spoločnosti	x		

A.3. Poznámky

Zrušenie príplatkov za vedenie justičného čakateľa (19 537,60 eur) a zrušenie odmien sudcov (662 936 eur) – zakladá pozitívne dopady na štátny rozpočet v uvedenom rozsahu.

A.4. Alternatívne riešenia

A.5. Stanovisko gestorov

Gestori metodík nevzniesli k doložke vybraných vplyvov pripomienky, resp. vzali na vedomie jej znenie.

B. Osobitná časť

K Čl. I

K bodu 1

Jedným zo základných cieľov navrhovaného zákona je otvorenie justície vo vzťahu k verejnej kontrole. Verejná občianska kontrola je legitímnym a efektívnym nástrojom kontroly štátnej moci. Tento zámer sa v navrhovanej právnej úprave prejavuje zmenou viacerých právnych inštitútov, medzi ktoré primárne patrí mechanizmus obsadzovania voľných miest sudcov.

Podľa navrhovanej právnej úpravy sa budú voľné mieste sudcov obsadzovať výlučne výberovým konaním. A to nielen na okresných súdoch, kde mohli byť doteraz obsadzované justičným čakaťom bez výberového konania, ale aj na všetkých súdoch vyššieho stupňa, bez ohľadu na to, či o miesto na súde vyššieho stupňa sa uchádza sudca alebo iná osoba, ktorá spĺňa podmienky pre účasť vo výberovom konaní; k tomu pozri aj odôvodnenie k bodu 13.

S uvedenou zmenou súvisia zmeny pri prideľovaní a prekladaní sudcov.

Podľa nového znenia § 11 budú pre pridelenie sudcu na určený súd rozhodujúce výsledky výberového konania. Podmienkou pridelenia na súd vyššieho stupňa bude vykonávanie právnickej praxe po určenú dobu (10 krajské súdy a Špecializovaný trestný súd a 15 rokov pre Najvyšší súd Slovenskej republiky) – navrhovaná právna tak súčasne upúšťa od vekového cenzu ako podmienky pridelenia na súd vyššieho stupňa. Vek nemožno považovať za rozhodujúce kritérium pre posúdenie spôsobilosti vykonávať funkciu sudcu na súde vyššieho stupňa. Rozhodujúca je odborná a morálna spôsobilosť uchádzača o funkciu sudcu, a tú môže preukázať aj svojou doterajšou právnickou praxou. Vychádzajúc z doterajšej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, právnickou praxou treba rozumieť výkon akejkoľvek činnosti, resp. povolania, ktorého podmienkou výkonu je právnické vzdelanie.

Dochádza teda k evidentnému posilneniu transparentného spôsobu obsadzovania voľných miest sudcov na všeobecných súdoch.

Podľa čl. 141a ods. 4 písm. b) sú inštitúty pridelenie a preloženie vždy spojené so sudcom. Preto prideleniu formálne musí vždy predchádzať vymenovanie úspešného uchádzača do funkcie sudcu. Právna úprava preto používa termín „pridelenie sudcu“ aj keď fakticky dochádza k obsadeniu funkcie sudcu „nesudcom“.

K bodu 2

Podľa navrhovanej právnej úpravy sa dočasné pridelenie sudcu bude môcť realizovať len na súdoch toho istého stupňa a len na voľné miesto sudcu. Účelom dočasného pridelenia sudcu je „zabezpečenie riadneho chodu súdnictva“ a nie obchádzanie kariérneho postupu sudcu na súd vyššieho stupňa, ktorý sa má vykonávať preložením na základe transparentného výberového konania. Pripustenie možnosti, aby sa výberového konania na súde vyššieho stupňa zúčastnil sudca, ktorý bod predtým (aj niekoľko rokov) dočasne pridelený na tento súd, môže vytvárať prekážku pre rovnaký prístup všetkých uchádzačov k funkcii sudcu na súde vyššieho stupňa (sudcu vyberajú jeho aktuálni kolegovia). Zo súčasnej aplikačnej praxe

je zrejme, že ak je sudca raz dočasne pridelený na súd vyššieho stupňa, je viac menej isté, že vo výberovom konaní bude úspešným uchádzačom o funkciu sudcu na súde vyššieho stupňa.

Ešte dôležitejším nedostatkom aktuálnej úpravy je skutočnosť, že sudca, ktorý je dočasne pridelený na súd vyššieho stupňa, je zákonným sudcom na tomto súde, a to bez toho, aby jeho odborná spôsobilosť vykonávať funkciu sudcu na súde vyššieho stupňa bolo overená v rámci výberového konania. Z hľadiska účastníkov konania, či strán v trestnom konaní, ide o neprijateľný prvok v činnosti súdov, ktorý devaluje inštitút zákonného sudcu (senátu). Z uvedeného dôvodu sa teda vypúšťa úprava dočasného pridelenia na súd vyššieho stupňa.

Na navrhovanú úpravu nadväzuje nové prechodné ustanovenia – § 151o.

K bodu 3

V nadväznosti na požiadavku na zamedzenie prelínania výkonnej a súdnej moci v podobe obsadzovania funkcií vo vláde a štátnej správe sudcami sa navrhuje prispôbiť stáž sudcu reálnym potrebám súdnictva a nie ústrednej štátnej správy. Podľa navrhovanej právnej úpravy bude môcť sudca vykonávať stáž len vo vzdelávacích inštitúciách sudcov (napr. Justičná akadémia), vysokých školách alebo ako poradca v Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky a v rámci štátnej správy len na účely získania skúseností potrebných pre výkon správy súdu, napr. v pozícii predsedu súdu alebo podpredsedu súdu. Súčasne zostáva zachovaná stáž v Kancelárii Súdnej rady Slovenskej republiky.

Z navrhovaného znenia vyplýva, že stáž sudcu je zameraná na jeho odborný rast, resp. odovzdávanie svojich znalostí a skúseností alebo získavanie nových, nie na bezprostredný výkon štátnej moci – na tento účel je určený inštitút prerušenia výkonu funkcie sudcu (čl. 145a Ústavy Slovenskej republiky). Súčasne sa teda oddeľuje inštitút stáže sudcu od inštitútu prerušenia výkonu funkcie sudcu. Doterajšia právna úprava bola v tomto smere viac ako nejednoznačná.

Právnou úpravou ďalej dochádza k výraznému skráteniu dĺžky trvania stáže sudcu, a to jednak skrátením jej faktického trvania (pozri nové znenie § 13 ods. 1), ako aj možnosti opakovať stáž v rámci zákonom určeného obdobia (nie viac ako 12 mesiacov v období piatich rokov). Účelom tohto opatrenia je zvýrazniť dočasný charakter stáže, ako aj zamedziť výkonu iných riadiacich funkcií napr. na úrovni ústrednej štátnej správy bez súčasného prerušenia výkonu funkcie sudcu.

O stáži bude rozhodovať vo všetkých prípadoch minister spravodlivosti, ale vždy po prerokovaní s dotknutými inštitúciami – odkiaľ sudca odchádza a kde bude vykonávať stáž. Zabezpečí sa tak informovanosť všetkých zainteresovaných subjektov o zámere sudcu vykonávať stáž.

K bodu 4

Zavádza sa povinnosť súdnej rady informovať ministra spravodlivosti o preložení sudcu. Táto povinnosť sa bude rovnako uplatňovať aj v prípade pridelenia sudcu na výkon funkcie na určený súd. Minister spravodlivosti ako správca rozpočtovej kapitoly a ako predstaviteľ výkonnej moci, ktorá v mene štátu zodpovedá za riadny a efektívny chod súdov má mať k dispozícii všetky potrebné informácie o stave súdnictva.

Súčasne sa vykonáva legislatívno-technická úprava, ktorou sa obsah doterajšej poznámky pod čiarou k odkazu 7 stane novou poznámkou 5a.

K bodu 5

Podobne ako navrhovaná zmena pri prideľovaní sudcov, tak aj zmena preloženia sudcu vychádza z otvorenia prístupu k sudcovskej funkcii. Ak sa teda bude obsadzovať voľné miesto sudcu na krajskom súde (Špecializovanom trestnom súde) alebo Najvyššom súde Slovenskej republiky, bude sa obsadzovať na základe výberového konania otvoreného pre všetky osoby, ktoré spĺňajú zákonné podmienky pre účasť vo výberovom konaní. Tohto výberového konania sa tak budú môcť zúčastniť sudcovia, ako aj nesudcovia. Ak úspešným uchádzačom bude sudca okresného súdu, pôsobiť na krajskom súde začne na základe **preloženia**. Ak úspešným uchádzačom bude „nesudca“, pôsobiť na krajskom súde začne na základe **pridelenia**. Uvedené platí rovnako aj pre obsadzovanie voľného miesta na Najvyššom súde Slovenskej republiky.

Nedotknutá zostáva právna úprava možného preloženia sudcu s jeho súhlasom a na jeho žiadosť na súd rovnakého stupňa – v tomto prípade sa výberové konanie nebude vykonávať. Z pochopiteľných dôvodov to rovnako platí pre preloženie sudcu na základe rozhodnutia disciplinárneho súdu. V rámci tejto možnosti je úplne zrejmé, že sudca je dočasne preložený na súd rovnakého stupňa, t.j. na súd, kde už absolvoval procedúru výberu a overenia jeho odborných predpokladov pre výkon funkcie sudcu na súde toho istého stupňa.

Rovnako ako v prípade pridelenia na súd vyššieho stupňa, aj v prípade preloženia sa upúšťa od zákonnej podmienky vekového cenzu, ktorý sa nahrádza právnickou praxou („...ktorý vykonával funkciu sudcu po dobu najmenej...“). Z hľadiska jednoznačného znenia právnej úpravy dochádza súčasne k zjednoteniu podmienok pre pridelenie alebo preloženie na súd vyššieho stupňa – podmienkou je právnická prax v rovnakom časovom trvaní, diferencovaná podľa súdu.

K bodu 6

Základnou úlohou grémia okresného súdu a kolégia krajského súdu je spolupodieľať sa na zabezpečovaní potrebnej odbornej úrovne sudcov tvoriacich toto grémium (kolégium) s prihliadnutím na ich prevažujúci obsah rozhodovacej činnosti. Kolégiá a grémiá sudcov na súdoch sa zaoberajú predovšetkým záležitosťami súvisiacimi s rozhodovacou činnosťou t.j. odbornou činnosťou. Preto je žiaduce, aby si ich predsedov ako prirodzené authority spomedzi seba volili samotní sudcovia bez zásahu predsedov súdov. Na základe uvedeného sa preto navrhuje, aby sa pri kreovaní funkcie predsedu grémia alebo kolégia uplatňoval princíp voľby, ktorý najvhodnejším spôsobom vystihuje podstatu a účel existencií grémií a kolégií na

súdoch. Súčasne sa tak naplňajú aj pôvodné zámery zákonodarcu vyjadrené v pôvodnom znení právnej úpravy (účinná od 1 apríla 2005 do 1. januára 2009).

Princíp voľby je transparentným spôsobom obsadenia určitej funkcie v rámci kolektívneho orgánu, ktorým je grémium a kolégium, najmä ak ním má nahradiť vymenovanie predsedom súdu, ktorý je súčasne predstaviteľom výkonnej moci. Uvedenou zmenou súčasne dochádza k oddeleniu správy súdu (predseda súdu) a od výkonu súdnictva (grémium, kolégium).

Súčasne sa navrhuje doplniť právnu úpravu o dĺžku volebného obdobia predsedu grémia a kolégia, a to na tri roky. Zákom č. 517/2008 Z. z. došlo v súvislosti so zmenou spôsobu ustanovenia do funkcie predsedu grémia (kolégia) aj k zrušeniu ich funkčných období.

Na navrhovanú úpravu nadväzuje nové prechodné ustanovenie – § 151p.

K bodu 7

Rovnako ako v prípade vzniku funkcie predsedu grémia alebo kolégia, aj v prípade jej zániku sa navrhuje upustiť od zásahov predsedu súdu a odvolanie predsedu grémia (kolégia) ponechať v pôsobnosti samotného grémia (kolégia). Upúšťa sa od doterajšej právnej úpravy kedy o odvolaní predsedu grémia (kolégia) rozhodoval predseda súdu ako predstaviteľ správy súdu (výkonnej moci). Zjednocuje sa aj kvórum potrebné pre podanie návrhu na odvolanie predsedu kolégia alebo grémia (2/3 členov).

K bodom 8 až 12

S prihliadnutím na doterajšie diskutabilné využívanie inštitútu dočasného pozastavenia výkonu funkcie sudcu sa navrhuje jeho zásadná zmena, podľa ktorej o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu bude rozhodovať v dvojinstančnom konaní disciplinárny súd.

Z hľadiska vyváženosti zložiek štátnej moci je najmä v prípade disciplinárne stíhaného sudcu neprijateľné, aby opatrenie o dočasnom pozastavení výkonu jeho funkcie alebo o zrušení dočasného pozastavenia bolo v právomoci ministra lebo súdnej rady. Je nepochybné, že aj takýto sudca má právo najmä na nezávislý a nestranný súd (čl. 46 Ústavy Slovenskej republiky), kontradiktórne súdne konanie a rovnosť strán. Nezávislosť disciplinárneho súdu sa prejavuje aj v jeho plnej jurisdikcii, teda, že rozhoduje o disciplinárnom návrhu, ako aj o otázkach, ktoré s ním súvisia. Dočasné pozastavenie funkcie disciplinárne stíhaného sudcu nepochybné je otázkou súvisiacou s disciplinárnym návrhom.

Vzhľadom na nejednotnú aplikačnú prax všeobecných súdov a Ústavného súdu pri posudzovaní a prípadnom preskúmaní rozhodnutí ministra spravodlivosti o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu predkladaným návrh súčasne rieši tento nejednotný prístup jednoznačným definovaním pravidiel súdnej ochrany vrátane okruhu opravných prostriedkov.

Podľa novej právnej úpravy sa bude o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu rozhodovať disciplinárny súd, a to na návrh. Návrh na dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu bude môcť podať v prípade trestne stíhaného sudcu minister spravodlivosti (k tomu pozri § 206 ods. 1 Trestného poriadku) a v prípade disciplinárne stíhaného sudcu za čin, ktorý je nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu, subjekt ktorý podal návrh na začatie disciplinárneho konania (§ 120).

V prvom stupni bude rozhodovať trojčlenný senát disciplinárneho súdu, v druhom stupni odvolací senát. Na rozhodnutie o návrhu ako aj o opravnom prostriedku sa zavádza zákonná lehota pre oba senáty (10 dní), a to z dôvodu, že dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu predstavuje zásadný zásah do je základných práv, a preto je namieste, aby orgán, ktorý o ňom rozhoduje, konal a rozhodoval rýchlo, čím sa minimalizuje dĺžka trvania prípadného nezákonného zásahu do základných práv. Nakoľko môže rozhodnutie disciplinárneho súdu porušiť základné práva sudcu, nevylučuje sa ani postup podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky.

Návrh zákona súčasne upúšťa od doterajšej právnej úpravy v pôvodnom odseku 4, kde sa rušia lehoty, po uplynutí ktorých zo zákona zanikalo dočasné pozastavenie výkonu funkcie sudcu. V praxi sa vyskytujú prípady, kedy trestne stíhaný sudca (napr. pre korupciu) sa vracia „do talára“ pre skončením trestného stíhania z dôvodu uplynutia 3 ročnej lehoty (pôvodné znenie § 22 ods. 4). Z hľadiska dôvery občanov v justíciu však ide o neprijateľný stav.

S navrhovanou zmenou dočasného pozastavenia výkonu funkcie sudcu súvisí prechodné nové ustanovenie – k tomu pozri § 151s.

K bodom 13 a 14

Zamedzenie prelínaniu súdnej a výkonnej moci je jedným z cieľov navrhovanej právnej úpravy. Na základe toho sa preto navrhuje zamedziť obsadzovaniu funkcií vo vláde a štátnej správe sudcami s možnosťou bezprostredného návratu sudcu do výkonu funkcie orgánu riadenia a správy súdov.

Z hľadiska obsahu doterajšej právnej úpravy a novej úpravy je určujúcim čl. 145a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky upravujúci nezlučiteľnosť výkonu funkcie sudcu s funkciou v iných orgánoch verejnej moci. Nová právna úprava rozlišuje z hľadiska možností návratu k výkonu funkcie sudcu medzi prerušením z dôvodov vykonávania inej verejnej funkcie vo výkonnej moci a zákonodarnej moci na jednej strane, a v rámci súdnej moci na strane druhej. Pre oba prípady platí, že prerušenie výkonu funkcie sudcu nastáva priamo zo zákona (pôvodné úprava).

Ak k prerušeniu výkonu funkcie sudcu dôjde z dôvodu výkonu funkcie mimo súdnej moci, sudca sa bude môcť uchádzať o funkciu predsedu alebo podpredsedu súdu až po uplynutí piatich rokov od skončenia výkonu funkcie nezlučiteľnej s výkonom funkcie sudcu.

Ak k prerušeniu výkonu funkcie sudcu dôjde z dôvodu výkonu funkcie v rámci súdnej moci (napr. sudca všeobecného súdu sa stane sudcom Ústavného súdu Slovenskej republiky), sudca sa bude môcť ujať výkonu funkcie ihneď od skončenia výkonu funkcie nezlučiteľnej s výkonom funkcie sudcu.

K bodu 15

Navrhuje sa nová právna úprava inštitútu výberového konania na voľné miesto sudcu. Podstata vykonávaných zmien spočíva v nasledovnom:

1. výberové konanie bude jediný spôsob, akým sa bude môcť osoba, ktorá spĺňa zákonom ustanovené požiadavky, stať sudcom, resp. akým možno obsadiť voľné miesto sudcu
2. výberové konanie bude vždy verejné
3. verejne dostupné budú aj všetky žiadosti uchádzačov o voľné miesto sudcu, vrátane ich životopisov, motivačných listov a zápisnice z výberového konania, ako aj údajov o ich vzťahoch k členom výberovej komisie,
4. ktokoľvek bude môcť vzniknúť voči uchádzačovi o funkciu sudcu (aj na súde vyššieho stupňa) akúkoľvek výhradu, ktorá bude predložená výberovej komisii
5. mení sa spôsob kreovania výberovej komisie a vytvárajú sa reálne predpoklady pre účasť vyššiu účasť „nesudcov“ vo výberovej komisii – vytvára sa databáza kandidátov na členov výberovej komisie.

Vo vzťahu ku kreovaniu výberovej komisie sa bude uplatňovať princíp, podľa ktorého bude členov výberovej komisie vymenúvať predseda súdu, ktorý vyhlasuje výberové konanie, a to z vopred známej databázy kandidátov. Zastúpenie jednotlivých zložiek štátnej moci vo výberovej komisii bude nasledovný:

Súdna rada Slovenskej republiky – 1 člen
sudcovská rada – 1 člen
Národná rada Slovenskej republiky – 1 člen
minister spravodlivosti – 2 členovia

Databáza kandidátov na členov výberovej komisie bude pozostávať z osôb zvolených Národnou radou Slovenskej republiky (volí aspoň 2 kandidátov) a Súdnej rady Slovenskej republiky (volí aspoň 2 kandidátov) a z členov vymenúvaných ministrom (aspoň 4 kandidáti). Výber členov komisie uskutoční predseda súdu tak, že z kandidátov zvolených Národnou radou Slovenskej republiky vyberie jedného člena komisie, z kandidátov zvolených Súdnu radou Slovenskej republiky vyberie jedného člena komisie a z kandidátov vymenovaných ministrom vyberie dvoch členov komisie. Posledného člena zvolí *ad hoc* sudcovská rada príslušného súdu, t.j. súdu, kde sa obsadzujú voľné miesta súdu. V prípade sudcovských rád nie je praktické zavádzať mechanizmus vytvárania databázy kandidátov, nakoľko ich počet by bol príliš vysoký a znemožňoval by po praktickej stránke výber členov komisie. Vytvára sa tak priestor, aby orgán kreovaný priamo sudcami mohol teda bez problémov ustanoviť svojho zástupcu do výberovej komisie pri obsadzovaní voľného miesta sudcu.

Databáza kandidátov bude zverejnená na internete.

Za kandidáta na člena výberovej komisie bude možné zvoliť alebo vymenovať len osobu, ktorá bude spĺňať predpoklady podľa § 28 ods. 4 – morálne a odborné predpoklady pre nestranný výkon funkcie člena výberovej komisie, ktorá je spôsobilá posúdiť uchádzača podľa § 28 ods. 4 a ktorá pôsobí najmä v sektore vysokých škôl, neziskovom sektore alebo vykonáva právnické povolanie; to platí aj pre voľbu člena výberovej komisie voleného sudcovskou radou.

Právna úprava výslovne preferuje ako kandidátov, a teda aj členov výberovej komisie, najmä osoby z akademickej obce a neziskového sektora, nevylučuje však účasť zástupcov právnických profesií (sudcovia, advokáti a pod.). Mená a priezviská členov výberovej komisie pre jednotlivé výberové konania budú zverejňované 15 dní pred začatím výberového konania.

Za vyhlásenie výberového konania, jeho organizačno-technické zabezpečovanie a zverejňovanie informácií o jeho priebehu (životopisy, motivačné listy, zloženie výberovej komisie atď.) bude zodpovedať predseda súdu, na ktorom je obsadzované voľné miesto sudcu. Zápisnicu z výberového konania zverejní predseda výberovej komisie. Všetky tieto údaje sa budú zverejňovať na internetovej stránke ministerstva spravodlivosti. Vytvorí sa tak jednotné prístupové miesto pre zverejňovanie týchto údajov, čím sa zvýši ich prehľadnosť a zjednoduší spôsob ich vyhľadávania.

Účelom takto koncipovanej právnej úpravy je dosiahnutie transparentného výberu nových sudcov a otvorenie tohto výberu pre verejnosť, jednak z hľadiska možnosti uchádzať sa o funkciu sudcu, ako aj z hľadiska verejnej občianskej kontroly výberu nových sudcov. Rovnako aj vyváženie podielu zložiek štátnej moci pri obsadzovaní voľného miesta sudcu.

S navrhovanou úpravou súvisí prechodné nové ustanovenie- pozri § 151q.

K bodom 16 až 20

Vo vzťahu k vzdelávaniu sudcov sa navrhuje otvoriť systém aj smerom k možnostiam vzdelávania sudcov mimo Justičnej akadémie, napr. odborným študijnými pobytmi v zahraničí. Upúšťa sa teda od aktuálnej právnej úpravy, ktorá vo vzťahu k vzdelávaniu sudcov výslovne preferovala Justičnú akadémiu, resp. ktorá monopolizovala jej postavenie v systéme vzdelávania sudcov. Navrhovaná právna úprava sa však nedotýka pôsobnosti Justičnej akadémie, ale otvára systém vzdelávania sudcov aj smerom k nejustičným vzdelávacím inštitúciám, ako na Slovensku, tak aj v zahraničí. Novým prvkom v rámci systému vzdelávania sudcov je zavedenie tréningových kurzov pre začínajúcich sudcov (pozri čl. V). Súčasne sa zavádza možnosť odborných študijných pobytov, čím sa vyníma táto možnosť s pod doterajšieho inštitútu stáže sudcu.

Zavádza sa nová povinnosť v rámci doteraz podávaných písomných vyhlásení sudcu. podľa novej právnej úpravy sa rozšíri platné znenie § 31 ods. 1 o nové písmeno c), ktorým sa uloží sudcovi v pravidelných intervaloch zverejňovať údaje o svojich rodinných väzbách v rámci rezortu spravodlivosti, a to v záujme zamedzenia „rodinkárstvu“ v rámci súdnej moci, resp. poukázaniu na existujúce väzby, ktoré môžu vyvolať v niektorých prípadoch dôvodné pochybnosti o nestrannom výkone súdnej moci.

K bodu 21

Vzhľadom na celkovú zmenu konceptu prerušenia výkonu funkcie sudcu z dôvodu nezlučiteľnosti sa navrhuje, aby čas prerušenia výkonu funkcie sudcu, okrem výkonu funkcie sudcu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sa nezapočítal do výkonu funkcie sudcu. Sudca v tomto prípade výsostne so subjektívnych príčin nevykonáva počas prerušenia funkciu sudcu z dôvodu výkonu verejnej funkcie v inej zložke štátnej moci. Preto nie je namieste aktuálna

právna úprava. Navyiac aktuálna právna úprava bola účelovo doplnená zákonom č. 517/2008 Z. z.

K bodu 22

S prihliadnutím na celkovú zmenu konceptu obsadzovania voľných miest sudcov, ako aj postavenia justičných čakateľov sa stáva príplatok za vedenie justičného čakateľa bezpredmetným, a preto sa navrhuje jeho zrušenie. Status justičného čakateľa zostáva úpravou síce zachovaný, mení sa však jeho účel, ktorým už nebude príprava na budúce sudcovské povolanie, ale podieľanie sa na výkone súdnictva v rozsahu ako vyšší súdny úradník. S navrhovanou zmenou súvisí aj zrušenie pridelenia školiteľa justičnému čakateľovi spomedzi sudcov. Preto je bezpredmetné riešiť odmeňovanie sudcov, ktorí pripravujú justičného čakateľa na výkon funkcie sudcu.

K bodu 23

Aktuálna právna úprava udeľovania odmien sudcom ako aj celkovo inštitút odmien podľa § 79 zákona o sudcoch vytvára priestor na vnútornú korupciu na súdoch. Nakoľko tento inštitút nerešpektuje princíp, že sudca je odmeňovaný za vykonávanú sudcovskú funkciu len svojím funkčným platom a nie spôsobom závislým od subjektívneho posúdenia osoby rozhodujúcej o udelení odmeny, navrhuje sa jeho úplné zrušenie. Podľa nálezu Ústavného súdu (PL.ÚS 12/05): „výkon nezávislej rozhodovacej činnosti principiálne nepripúšťa odmeňovanie sudcu fakultatívnou dávkou (t.j. odmenou) z dôvodu, že sa musí vylúčiť možnosť faktického ovplyvňovania rozhodovacej činnosti sudcu prostredníctvom hmotnej zainteresovanosti fakultatívnou dávkou, ktorá sa priznáva rozhodovaním orgánov správy súdnictva, ktoré podliehajú ministrovi spravodlivosti ako predstaviteľovi výkonnej moci.“. Vo všeobecnosti platí, že sudca by mal byť odmeňovaný len svojím funkčným platom. Preto sa upúšťa aj od udeľovania odmien pri dosiahnutí 50 r. veku. Niet iných ústavných činiteľov, ktorí by mali nárok na takéto typ odmeny z dôvodu dosiahnutia určitého veku.

K bodu 24

Navrhovanou právnou úpravou sa precizuje doterajšia úprava priznávania príplatku za výkon funkcie sudcu u sudcov Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v prípade rozhodovania o opravných prostriedkoch proti rozhodnutiam Špecializovaného trestného súdu, kde sa navrhuje odvíjať nárok na tento príplatok od reálneho výkonu rozhodovania o týchto opravných prostriedkoch.

K bodom 25 až 28

Ide o legislatívno-technické úpravy v súvislosti so zrušením príplatku za vedenie justičného čakateľa a odmien sudcov.

K bodu 29

Aktuálna právna úprava, účelovo doplnená zákonom č. 517/2008 Z. z., umožňuje súdnej rade rozhodnúť „o zastavení vyplácania príplatku k náhrade príjmu a príplatku k nemocenskému, ak sudca poberal tento príspevok viac ako 30 dní v kalendárnom roku“. Táto právna úprava nerieši jadro problému – a to prípadné účelové vydávanie potvrdení o uznaní sudcu za dočasne neschopného na výkon funkcie pre chorobu alebo úraz zo strany lekárov. Naviac predkladateľ je presvedčený o tom, že súdna rada nie je orgánom, ktorý je spôsobilý posúdiť, či práceneschopnosť sudcu je oprávnená alebo nie.

K bodom 30 a 32

Navrhované zmeny terminologicky zosúladujú aktuálne znenie zákona o sudcoch so zákonom o súdoch, ktorý už nepoužíva v súvislosti s predsedami súdov (platí aj pre podpredsedov) pojem „štátna správa súdov“, ale pojem „správa súdov“.

K bodom 31 a 33

Súčasne so rozšírením povinného písomného vyhlásenia o uvádzanie sa navrhuje zaviesť novú skutkovú podstatu disciplinárneho previnenia, na ktorej bude možné uložiť sankciu sudcovi, ktorý nesplní povinnosť podľa písomné vyhlásenie alebo uvedie nepravdivé údaje. Vzhľadom na snahu predkladateľa zamedziť „rodinkárstvu“ na súdoch je namieste sankcionovať konanie sudcu, ktoré sa prieči tomuto zámeru.

K bodu 34

Navrhované zmeny v skutkových podstatách závažných disciplinárnych previnení nezlučiteľných z výkonom funkcie sudcu majú za cieľ posilnenie princípov, ktorých dodržiavanie je pre riadny výkon súdnictva kľúčové. Nestranné a nezaujaté rozhodovanie, dodržiavanie povinností pri výkone správy súdov, riadne a transparentné deklarovanie majetkových pomerov sudcu a prísne dodržiavanie pravidiel pre určovanie zákonného sudcu musia byť rešpektované vždy a za každých okolností. Ich prípadné porušenie môže predstavovať tak zásadný zásah do riadneho výkonu súdnictva, že z hľadiska vyvedenia zodpovednosti a uloženia sankcie niet inej možnosti ako zbaviť sudcu, ktorý sa ich dopustí, funkcie sudcu. Na základe uvedeného sa teda navrhuje, aby konania uvedené v § 116 ods. 2 písm. a), c) a d), „ak sú vzhľadom na povahu porušenej povinnosti, spôsob konania, mieru zavinenia, opakovanie alebo iné prítiažujúce okolnosti nezlučiteľné s funkciou sudcu“ boli posudzované ako závažné disciplinárne previnenia nezlučiteľné s výkonom funkcie sudcu. Súčasne sa právna úprava v § 116 ods. 3 dopĺňa o novú skutkovú podstatu zameranú na postihovanie porušovania zákonných podmienok náhodného pridelovania a prerozdeľovania vecí. Princíp zákonného sudcu má svoje ústavné vyjadrenie a zákonom o súdoch ho zaraďuje medzi základné zásady činnosti súdov. Navrhuje sa preto, aby jeho porušenie viedlo k zániku funkcie sudcu.

K bodom 35 a 36

Pôvodná úprava disciplinárneho konania uvažovala len s dvomi stupňami disciplinárnych previnení – disciplinárne previnenie a závažné disciplinárne previnenie. V roku 2003 bol zavedený ďalší stupeň disciplinárneho previnenia, a to disciplinárne previnenie nezlučiteľné s výkonom funkcie sudcu, pričom skutkové podstaty takéhoto stupňa disciplinárneho previnenia sú v zákone taxatívne vymenované (§ 116 ods. 3). Tým bolo vlastne vylúčené, aby za čin nezlučiteľný s výkonom funkcie sudcu mohlo byť považované aj závažné disciplinárne previnenie podľa § 116 ods. 2 a preto ani pri uložení disciplinárneho previnenia odvolania z funkcie sudcu by prezident nemohol sudcu odvolať z funkcie. V tejto situácii je teda ustanovenie § 117 ods. 5 písm. c) bezpredmetné.

K bodu 37

Podľa platného právneho stavu súdna rada vytvára disciplinárne senáty, pričom má súčasne oprávnenie iniciovať disciplinárne konanie proti sudcovi a súčasne oprávnenie rozhodovať o zrušení dočasného pozastavenia výkonu funkcie sudcu. Spojenie postavenia súdnej rady ako subjektu, ktorý vytvára disciplinárne senáty (*de facto* je sudcom) a ako žalobcu, je v právnom štáte neprípustné. Rovnako je neprípustné, aby súdna rada mohla iniciovať disciplinárne konanie a súčasne rozhodovať z tohto titulu o trvaní dočasného pozastavenia výkonu funkcie sudcu z dôvodu ňou začatého disciplinárneho konania. Z uvedených dôvodov sa preto navrhuje odňať súdnej rade oprávnenie podávať návrh na začatie disciplinárneho konania proti sudcom.

S navrhovanou úpravou súvisí nové prechodné ustanovenie – § 151r.

K bodu 38

Jednou z posledných noviel zákona o sudcoch a prísediach (zákon č. 517/2008 Z. z.) došlo k nelogickému vyňatiu predsedov a podpredsedov súdov s návrhového oprávnenia sudcovských rád začať disciplinárne konanie. V kontexte ďalších vykonaných zmien tým došlo k neúmernému posilneniu postavenia predsedu súdu na úkor sudcovskej samosprávy. V záujme vyváženia systému vzájomných brzd a protiváh medzi orgánmi štátnej správy a sudcovskej samosprávy sa preto navrhuje, aby sudcovská rada mohla podať návrh na disciplinárne konanie voči predsedovi súdu. Toto zákonné opatrenie je potrebné vnímať aj v kontexte požiadavky na posilnenie sudcovskej samosprávy v súvislosti s riadením výkonu súdnictva na súdoch, ako aj ako prejav systému vzájomných brzd a protiváh medzi zložkami štátnej moci (predseda súdu ako predstaviteľ správy súdu a sudcovská rada ako predstaviteľ samosprávy súdov). Súčasne je potrebné zdôrazniť, že predseda súdu je zodpovedný za riadny chod súdu.

K bodom 39 a 40

Ide o dopĺňujúcu úpravu k novému mechanizmu rozhodovania o dočasnom pozastavení výkonu funkcie sudcu. Návrh zákona v tomto prípade precizuje doručovanie upovedomenia sudcovi. V § 131 ods. 1 sa výslovne upravuje možnosť podávania odvolávania v prípade prvostupňových rozhodnutí disciplinárneho súdu.

K bodu 41

Ide o legislatívno-technickú úpravu súvisiacu s vypustením písmena c) v § 117 ods. 5.

K bodom 42 až 47

Zákonom č. 517/2008 Z. z. došlo k zavedeniu nového spôsobu obsadzovania voľného miesta, a to justičným čakatelom bez výberového konania. Tento spôsob obsadzovania voľných miest sudcov a jeho praktická realizácia sa stali, za necelé dva roky účinnosti právnej úpravy, jednou z príčin vytvorenia tak vysokej nedôvery verejnosti v súdny systém.

Plne legitímnou požiadavkou pri obsadzovaní voľných miestu sudcov je preto zavedenie výberových konaní, ktoré musia byť transparentné a otvorené pre všetkých uchádzačov, ktorí spĺňajú zákonom ustanovené kritériá.

V kontexte novej právnej úpravy výberových konaní je preto potrebné vykonať zmeny aj v právnej úprave justičných čakatelov. Aktuálna právna úprava postavenia justičných čakatelov je koncipovaná a odvíja sa od doterajšieho modelu obsadzovania voľného miesta sudcu bez výberového konania.

V § 149a ods. 1 sa preto ruší doterajší účel prípravnej praxe justičného čakatela, ktorým je príprava na výkon funkcie sudcu. Vypustením tejto úpravy sa účel prípravnej praxe, ale aj obdobia po nej u justičného čakatela bude odvíjať už len z nového znenia § 149b ods. 1 („*Justičný čakatel je v súdnom konaní vykoná rovnaké úkony ako vyšší súdny úradník.*“). Uvedenú zmenu je potrebné vnímať aj v kontexte zabezpečenia rovnakého prístupu k verejnej funkcii (sudcu). Ak sa má uskutočňovať výberovým konaním, je neprípustné, aby uchádzači nemali vytvorené rovnaké podmienky, resp. aby ich časť bola zvýhodňovaná v porovnaní s ostatnými uchádzačmi „prípravou na výkon funkcie sudcu“.

Právna úprava sľubu justičného čakatela je z hľadiska jej obsahu, ako aj nového zákona o štátnej službe bezpredmetná, preto sa navrhuje jej vypustenie. Uvedené platí aj pre zmenu v § 149a ods. 4 (pôvodne § 149a ods. 5).

Zmenou účelu prípravnej praxe justičného čakatela sa stáva bezpredmetným aj ustanovenie o pridelovaní sudcu – školiteľa. Súčasne sa navrhuje zrušenie príplatku za vedenie justičného čakatela.

Zákonné podmienky vykonania justičnej skúšky justičným čakatelom budú upravené len v zákone o Justičnej akadémii (§ 149c ods. 1). Na postavenie justičného čakatela sa vzťahuje zákon č. 400/2009 Z. z. o štátnej službe a o zmene a doplnení niektorých zákonov aj bez konštatovania v § 149c ods. 2. Rozsah úkonov vykonávaných v súdnom konaní justičného čakatela bude vyplývať zo všeobecnej úpravy v § 148 ods. 1. Z uvedených dôvodov sa preto navrhuje vypustenie § 149c ako celku.

K bodu 48

V nadväznosti na niektoré zmeny v zákona o sudcoch a prísediacích je potrebné zaviesť nové prechodné ustanovenia, ktorými sa zabezpečí bezproblémová aplikácia novej právnej úpravy.

§ 151o

Vzhľadom na to, že podľa novej právnej úpravy sa dočasné pridelenie sudcu bude vykonávať len na súdoch rovnakého stupňa (§ 12), je potrebné uviesť do súladu skutkový stav s novou právnou úpravou. Preto sa navrhuje, že všetky dočasné pridelenia sudcov podľa doterajšej právnej úpravy sa k 1. januáru 2011 skončia priamo zo zákona, ak ide o dočasné pridelenia na súd vyššieho stupňa. K tomu pozri tiež odôvodnenie k bodu 2.

§ 151p

V rámci prechodných ustanovení je nevyhnutné vyriešiť otázku ďalšieho zotrvania už vymenovaných predsedov grémií a kolégií, najmä s prihliadnutím na to, že návrh zákona zavádza nový systém kreovania funkcie predsedu súdu – voľbu. Navrhuje sa preto, aby funkcia predsedu grémia alebo kolégia zanikla najneskôr uplynutím lehoty šiestich mesiacov od účinnosti navrhovaného zákona. Ide o rovnaký mechanizmus ukončenia funkčného obdobia z dôvodov zmeny mechanizmu kreovania funkcie a súčasného zavedenia dĺžky funkčného obdobia, aký bol už právnou praxou osvedčený v súvislosti s prijatím zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (§ 93 a 94 cit. zákona).

§ 151q

Navrhované prechodné ustanovenie má za cieľ uviesť do praxe novú právnú úpravu vytvárania databázy kandidátov na členov výberovej komisie pre obsadenie voľného miesta sudcu. Do dvoch mesiacov od účinnosti novej právnej úpravy sa teda požaduje, aby boli zvolení a vymenovaní kandidáti. Ak Národná rada Slovenskej republiky alebo Súdna rada Slovenskej republiky nezvolia „vlastných“ kandidátov, vymenuje ich minister spravodlivosti. Účelom tejto právnej konštrukcie je snaha o naplnenie požiadavky na ustanovenie kandidátov.

§ 151r

Odňatím oprávnenia súdnej rade podávať návrh na začatie disciplinárneho konania je potrebné vyriešiť kolíziu novej právnej úpravy s existujúcimi disciplinárnymi konaniami, ktoré iniciovala súdna rada. Súdna rada ako účastník konania stráca svoju aktívnu legitimitáciu na podania návrhu, a teda aj na vedenie samotného disciplinárneho konania. Je to nová právna skutočnosť, ktorú je potrebné rešpektovať. Z tejto právnej skutočnosti vyplýva, že odo dňa účinnosti tohto zákona nebudú splnené procesné podmienky na pokračovanie v disciplinárnom konaní, a teda ani na rozhodnutie vo veci samej. Navrhuje sa preto, aby sa účastníkom konania namiesto súdnej rady stal minister spravodlivosti.

§ 151s

Prechodné ustanovenie má za cieľ jednoznačne určiť subjekt oprávnený na rozhodovanie o zrušení dočasného pozastavenia výkonu funkcie sudcu, ak o ňom nebolo ku dňu účinnosti zákona rozhodnuté.

K Čl. II

Predkladateľ považuje zásadu neodňateľnosti veci zákonnému sudcovi za kľúčovú z hľadiska naplnenia práva na spravodlivý súdny proces. Požiadavka na ochranu mechanizmov rozhodujúcich pre určenie zákonného sudcu (alebo senátu) sa v predkladanom návrhu premieta vo viacerých rovinách (napr. doplnenie novej skutkovej podstaty závažného disciplinárneho previnenia nezlučiteľného s funkciou sudcu, prekladanie sudcov medzi senátmi, z kolégia do kolégia). Prekladateľ je presvedčený, že inštitút zákonného sudcu musí byť chránený aj normami trestného práva, a preto navrhuje, aby došlo k prepracovaniu aktuálnej skrutkovej podstaty tak, aby táto zodpovedal jednak novej právnej úprave v „sudcovských“ zákonoch, ale aj poznatkom aplikačnej praxe.

Na základe uvedeného sa teda rozširuje kvalifikovaná skutková podstata trestného činu zasahovanie do nezávislosti súdu (§ 342 ods. 2) o špeciálny subjekt, ktorým je osoba vykonávajúca právomoc orgánov riadenia a správy súdov, ktorým môže byť predseda súdu, podpredseda súdu alebo sudca poverený riadením súdu podľa § 38 ods. 8 zákona o súdoch. To znamená, že ak sa konania podľa § 342 ods. 1 dopustí funkcionár súdu, bude toto jeho konania práve z titulu výkon jeho funkcie posudzované prísnejšie podľa § 342 ods. 2 Trestného zákona.

K Čl. III

Navrhovaným doplnením právnej úpravy sa ukladá povinnosť Ústavnému súdu zverejňovať a sprístupňovať všetky právoplatné rozhodnutia.

V prípade Ústavného súdu dopĺňaný § 36a ustanovuje povinnosť zverejňovať na internetovej stránke právoplatné rozhodnutia, ktorými sa končí konanie (napr. nálezy alebo uznesenia o odmietnutí sťažnosti pre zjavnú neopodstatnenosť, neprípustnosť alebo nedostatok právomoci), a rozhodnutia o dočasnom opatrení a odložení vykonateľnosti napadnutého právoplatného rozhodnutia, opatrenia alebo iného zásahu. Ústavný súd síce už v súčasnosti zverejňuje na internetovej stránke väčšinu svojich rozhodnutí, ale verejnosť v súčasnosti nemá prístup k mnohým dôležitým procesným rozhodnutiam (napr. rozhodnutiam o odložení vykonateľnosti napadnutého rozhodnutia). Je tiež potrebné, aby povinnosť ústavného súdu zverejňovať rozhodnutia bola zakotvená v zákone.

Súdne rozhodnutia môžu obsahovať aj informácie, ktorých zverejnenie je „citlivé“. Ide najmä o osobné údaje, informácie týkajúce sa súkromia, obchodné tajomstvo a pod. Ochrana týchto informácií pred zverejnením sa zabezpečí štandardným spôsobom – vylúčením týchto informácií z rozhodnutia. Keďže nie je vhodné v texte zákona podrobne vypočítavať druhy informácií, ktoré treba z rozhodnutia vylúčiť, návrh zákona obsahuje všeobecnú formuláciu, podľa ktorej sa z textov rozhodnutí vylúčia také údaje, *„ktorých vylúčením bude pri zverejnení zabezpečená ochrana práv a právom chránených záujmov“*. Kategórie údajov, ktoré sa z textov rozhodnutí vylúčia a podrobný postup Ústavného súdu pri zverejňovaní plénum Ústavného súdu v Spravovacom a rokovacom poriadku ústavného súdu.

Okrem inštitútu zverejňovania súdnych rozhodnutí sa navrhuje rozšíriť právnu úpravu aj o inštitút sprístupňovania rozhodnutí na žiadosť. Podľa navrhovaného ustanovenia § 36a ods. 3 bude Ústavný súd sprístupňovať na základe žiadosti všetky svoje rozhodnutia, vrátane neprávoplatných a procesných rozhodnutí. Tým sa zároveň odstráni pretrvávajúce spory o to,

či musia sudy sprístupňovať aj svoje procesné rozhodnutia. Samozrejme, v zmysle § 8 až 12 zákona o slobode informácií sa z rozhodnutí vylúčia informácie chránené zákonom – napr. osobné údaje, obchodné tajomstvo atď. Rovnako nie je vylúčené, aby Ústavný súd odkázal žiadateľa na už zverejnené súdne rozhodnutie. Sprístupňovanie rozhodnutí sa bude vykonávať v režime zákona o slobode informácií.

K problematike zverejňovania súdnych rozhodnutí pozri tiež odôvodnenie k čl. VI.

K Čl. IV

Návrhom zákona dochádza rovnako ako v prípade sudcov, ako aj z rovnakých dôvodov, k zrušeniu inštitútu odmiernych prokurátorov.

K Čl. V

K bodu 1

Doplnenie právnej úpravy o nový typ vzdelávacích aktivít Justičnej akadémie má za cieľ umožniť začínajúcim sudcom, prokurátorom a súdnym úradníkom osvojiť si základné ako teoretické, tak aj praktické zručnosti potrebné pre výkon tej ktorej funkcie.

K bodu 2

Zákonom č. 517/2008 Z. z. došlo zrušeniu oprávnenia vyššieho súdneho úradníka vzdelávať sa na účely vykonania justičnej skúšky. Uvedená zmena súvisela so zavedením inštitútu justičného čakateľa. Nakoľko sa mení celkový koncept postavenia justičného čakateľa, je nutné vykonať tomu zodpovedajúce zmeny v postavení vyšších súdnych úradníkov. Navrhovanou úpravou sa preto obnovuje právny stav, ktorý bol účinný do 1. januára 2009, čím bude zákon rozlišovať dvojaké vzdelávanie vyššieho súdneho úradníka, a to zamerané na získanie vedomostí a zručností potrebných pre výkon funkcie vyššieho súdneho úradníka (§ 3 ods. 1 a 2), ako aj vzdelávanie zamerané na vykonanie justičnej skúšky.

K bodom 3 a 4

Ide o legislatívno-technické zmeny súvisiace s prečíslovaním odsekov v § 3.

K bodom 5 až 11

Vzhľadom na celkovú zmenu postavenia justičných čakateľov (k tomu pozri odôvodnenie čl. I) sa navrhuje vykonať zmenu právnej úpravy a vzdelávania justičných čakateľov a vykonávania justičných skúšok, a to tak, že tieto ustanovenia sa budú primárne vzťahovať na vyšších súdnych úradníkov (pochopteľne aj právnych čakateľov prokuratúry), pričom justičný čakateľ bude mať prístup ku vzdelaniu a k vykonaniu justičných skúšok za rovnakých podmienok ako vyšší súdny úradník.

Súčasne sa vykonávajú legislatívno-technické úpravy, ktorými sa reaguje na účel uvedený v odôvodnení k bodu 5. Z hľadiska použitej legislatívnej techniky sa podľa účelnosti volí prístup buď nahradenia pôvodnej úpravy novou úpravou, alebo celkovej zmeny ustanovení tak, aby mali všeobecný charakter. Právna úprava týkajúca sa právnych čakatel'ov prokuratúry však zostáva zachovaná – s výnimkou verejnosti justičnej skúšky.

Okrem legislatívno-technických zmien sa navrhuje zmeniť právnu úpravu opravnej skúšky u vyššieho súdneho úradníka a zaviesť ďalšiu opravnú skúšku.

K bodu 12

§ 14a

Z dôvodu zvýšenia transparentnosti výkonu verejnej moci, ako aj v súlade s požiadavkou na zvýšenú kontrolu nad činnosťou orgánov verejnej moci sa navrhuje, aby justičné skúšky boli verejné. Aby verejnosť mala možnosť sa justičných skúšok zúčastniť, navrhuje sa zverejnenie konania justičnej skúšky minimálne 30 dní vopred na webovom sídle Justičnej akadémie. Súčasne sa aj ukladá riaditeľovi Justičnej akadémie vytvoriť podmienky pre účasť verejnosti na justičnej skúške.

§ 14b

Navrhovaným ustanovením sa zrovnoprávňuje postavenie justičného čakatel'a s postavením vyššieho súdneho úradníka vo vzťahu k vzdelávaniu podľa zákona o Justičnej akadémii, ako aj prístupu k vykonaniu justičnej skúšky. Z hľadiska procesného bude postavenie justičného čakatel'a vyplývať zo zákona o súdoch, kde sa ustanovuje jeho povinnosť vykonávať v súdnom konaní rovnaké úkony ako vyšší súdny úradník.

K Čl. VI

K bodu 1

Zmeny navrhované v novele zákona č. 549/2003 Z. z. o súdnych úradníkoch predstavujú zmeny, ktorých vykonanie je nevyhnutné v nadväznosti na zmenu mechanizmu obsadzovania voľných miest sudcov, na zmenu postavenia justičných čakatel'ov, a nevyhnutné aj pre stabilizáciu stavu vyšších súdnych úradníkov. Posilnenie kompetencií vyšších súdnych úradníkov bude predmetom pripravovanej samostatnej právnej úpravy.

Navrhuje sa obnoviť nárok vyšších úradníkov na vykonanie justičných skúšok. Z hľadiska obsahu právnej úpravy nejde o novú úpravu, ale ide „obnovenú“ právnu úpravu účinnú do 1. januára 2009.

Z dôvodu zachovania právnej istoty sa takto koncipovaná úprava bude vzťahovať aj na justičných čakatel'ov, pričom výkon funkcie justičného čakatel'a sa bude považovať za výkon funkcie vyššieho súdneho úradníka.

K bodom 2

Doterajšie prechodné ustanovenie stráca vzhľadom na celkovú zmenu prístupu vyššieho súdneho úradníka k justičnej skúške svoj význam, a preto sa navrhuje jeho vypustenie.

K Čl. VII

K bodu 1

V záujme zvýšenia transparentnosti rozhodovania súdov sa navrhuje zákonom upraviť aj v prípade všeobecných súdov separátne vótum (podobne ako v prípade sudcov Ústavného súdu). Súčasne sa ukladá povinnosť uvádzať v senátnych rozhodnutiach výsledný pomer hlasov členov senátu. Obe zákonné opatrenia majú za cieľ posilniť ochranu verejnosti pred tajným výkonom spravodlivosti a kontrolu zo strany verejnosti.

Navrhované doplnenie právnej úpravy o povinnosť súdov používať technické a programové pri spracovaní súdnej agendy je východiskovou úpravou pre realizáciu zverejňovania údajov o činnosti súdov v elektronickej podobe, keďže týmto spôsobom samotné súdy vytvárajú zdroj zverejňovaných údajov. Uvedený koncept platí najmä vo vzťahu k zverejňovaniu súdnych rozhodnutí, ktoré je navrhované týmto zákonom. A bude rovnako platiť aj pre plánované zverejňovanie údajov o stave súdneho konania na internete, či doručovanie súdnych rozhodnutí v elektronickej podobe a ďalšie elektronické služby súdov.

Nakoľko obe zmeny predstavujú výrazný posun v ponímaní publicity súdnych rozhodnutí, ako aj postup predchádzajúceho ich vydaniu, je namieste zaradiť tieto ustanovenie medzi základné zásady činnosti súdov, vďaka čomu pôjde o všeobecné zásady aplikovateľné ako na občianske súdne konanie, tak aj na trestné konanie bez nutnosti novelizácie procesných kódexov.

K bodu 2

Opätovne sa zavádza do právneho poriadku úprava zaraďovania sudcov do jednotlivých grémií. rozhodujúcim kritériom bude znovu prevažný výkon rozhodovacej činnosti sudcu. Z hľadiska vymedzenia obsahu pojmu „prevažujúci obsah rozhodovacej činnosti“ je potrebné vychádzať z hľadiska existencie štyroch základných druhov súdnej agendy: občianskoprávna, obchodnoprávna, trestnoprávna a agenda správneho súdnictva (§ 2).

K bodu 3

V nadväznosti na novú úpravu voľby a odvolávania predsedu grémia sa navrhuje doplniť od zákona základné ustanovenie určujúce fungovanie grémia, a to definovaním uznášanania schopnosti grémia, ako aj splnomocnenia na vydanie podrobností o rokovaní grémia v rokovacom poriadku.

K bodom 4 a 6

Nepreložitelnosť sudcu z kolégia do kolégia bez jeho súhlasu bola ako jedna zo zákonných záruk sudcovskej nezávislosti účelovo zrušená zákonom č. 517/2008 Z. z. Uvedený fakt spôsobuje značnú nepredvídateľnosť priebehu súdneho konania a vyvoláva pochybnosti o dôvodoch takto vykonávaných zmien v rozvrhu práce. Na základe to sa teda navrhuje zaviesť zásadu, podľa ktorej prekladanie sudcu z kolégia do kolégia bude možné len so súhlasom sudcu. Jediná výnimka bude dovolená podľa nového § 51a ods. 1 písm. a) a ods. 2.

K bodom 5

V nadväznosti na novú úpravu voľby a odvolávania predsedu kolégia sa navrhuje doplniť od zákona základné ustanovenie určujúce fungovanie kolégia, a to definovaním uznášania schopnosti kolégia, ako aj splnomocnenia na vydanie podrobností o rokovaní kolégia v rokovacom poriadku.

K bodu 7

Štátna správa je vykonávaná aj priamo na súdoch, pričom tento fakt sa systematicky prehliada. Keďže ide bezprostredné prelínanie výkonnej moci a súdnej moci navrhuje sa, aby postavenie predsedu súdu bolo zákonom jednoznačne definované s poukazom na to, že sudca, ktorý sa stane predsedom súdu, od tohto momentu reprezentuje výkonnú moc.

Požiadavka na dodržiavanie zákonných postupov, ako aj ustanovení iných všeobecne záväzných právnych predpisov pri riadení a správe súdu je legitímnou požiadavkou pre vytvorenie transparentného prostredia na súdoch a efektívne riadenie a správu súdov. Preto sa navrhuje výslovne upraviť všeobecnú povinnosť predsedov súdov dodržiavať právny poriadok Slovenskej republiky. Nedodržanie tejto povinnosti bude možné postihnúť v rámci disciplinárneho konania.

K bodu 8

Skrátenie funkčného obdobia predsedov súdov nadväzuje na nový koncept definovania predsedu súdu ako orgánu správy súdov, ktorý súčasne nevykonáva súdnu moc. Nakoľko nie je žiaduce, aby tento stav trval dlhodobo, je namieste skrátenie funkčného obdobia predsedov súdov, ktoré je ustanovené zákonom. S navrhovanou úpravou súvisí nové prechodné ustanovenie – § 101b.

K bodom 9 až 14

Rovnako ako v prípade výberových konaní na voľné miesto sudcu, aj v prípade výberových konaní na funkciu predsedu súdu navrhovaná právna úprava rešpektuje požiadavku transparentnosti výberového konania. To znamená, že výberové konanie na funkciu predsedu súdu bude vždy verejné. Verejne dostupné budú aj všetky žiadosti uchádzačov o funkciu predsedu súdu, vrátane ich životopisov, motivačných listov a zápisnice

z výverového konania. Ktokoľvek bude môcť vzniknúť voči uchádzačovi o funkciu predsedu súdu akúkoľvek výhradu, ktorá bude predložená výberovej komisii.

Podstata rozdielov medzi právnou úpravou výberového konania na voľné miesto sudcu a funkciu predsedu súdu je daná povahou funkcie predsedu súdu. Vychádzajúc z toho, že predseda súdu je orgánom správy súdov, resp. výkonnej moci (k tomu pozri nové znenie § 33 ods. 2), je namieste, aby výberové konanie z hľadiska jeho organizácie, priebehu a kreovania výberovej komisie podliehalo priamo ministrovi spravodlivosti, ktorý reprezentuje ústredný orgán štátnej správy pre súdy a je zodpovedný v politickej rovine za chod súdov.

Rovnako ako v prípade výberového konania na obsadenie voľného miesta sudcu, aj v prípade výberového konania na funkciu predsedu súdu sa bude výberové komisia kreovať z databázy kandidátov – k tomu pozri odôvodnenie k čl. I.

K bodu 15

Obnovuje sa oprávnenie sudcovskej rady súdu podať ministrovi spravodlivosti návrh na odvolanie predsedu súdu, ktorého vymenúva a odvoláva minister spravodlivosti. Vypustením tejto právnej úpravy s účinnosťou od 1. januára 2009 sa značným spôsobom narušila rovnováha medzi štátnou správou súdov a sudcovskou samosprávou. Dôležitým faktorom, ktorý bráni tomu, aby bol tento inštitút zneužívaný je fakt, že návrhom sudcovskej rady nie je minister spravodlivosti viazaný.

K bodu 16

Nová právna úprava fakultatívneho odvolávania predsedov súdov upúšťa od doterajšej obsahovo neurčitej formulácie umožňujúcej odvolanie predsedu súdu „z iných závažných dôvodov“. Návrh zákona ustanovuje ako jediný dôvod, kedy môže minister odvolať predsedu súdu porušovanie povinností uložených zákonom.

K bodu 17

Prekladateľ má za to, že doterajšia právna úprava jedného podpredsedu súdu bola vyhovujúca a nie je nutné naďalej umelo a neefektívne udržiavať na súdoch dve funkcie podpredsedov súdov. Pre riadny výkon štátnej správy súdov postačuje jeden podpredseda súdu. Z hľadiska všeobecnej požiadavky na zoštíhľovanie štátnej správy (predseda súdu a podpredseda súdu sú orgánmi správy súdov) je navrhovaná zmena krokom k úspornému a efektívnemu riadeniu a správy súdov.

Naviac zákonom o súdoch bola zavedená v systéme správy súdov funkcia riaditeľa správy súdu, na ktorú zákonodarca preniesol značnú časť kompetencií na úseku ekonomickej správy súdu a hospodárenia súdu dovtedy vykonávaných predsedom súdu, čím sa vytvoril priestor pre zníženie počtu súdnych funkcionárov – podpredsedov súdov. Zákon č. 517/2008 Z. z. bez súčasných zmien v kompetenciách orgánov správy súdov nesystémovo zvýšil ich počet, čo je neehospodárne a zároveň sa tým v praxi znížil počet sudcov, ktorí vykonávajú súdnictvo v plnom rozsahu.

K bodu 18

Podobne ako v prípade predsedov súdov, aj v prípade podpredsedov súdov na navrhuje skrátenie ich funkčného obdobia. S navrhovanou úpravou súvisí nové prechodné ustanovenie – § 101b.

K bodu 19

V doterajších ustanoveniach § 48 ods. 2 písm. e) a § 69 ods. 3 bol rozpor v tom, že prvé ustanovenie zverovalo kompetenciu vybavovania podnetov na neetické správanie sudcov kolégiu predsedov sudcovských rád, a druhé ustanovenie sudcovským radám príslušného súdu. Je vhodnejšie ponechať túto kompetenciu sudcovským radám, ktoré lepšie poznajú sudcu, ktorého sa podnet týka. Navyše u sudcov odvolacích súdov by pri ponechaní tejto kompetencie kolégiám predsedov sudcovských rád, rozhodovali o podnetoch sudcovia podriadených súdov, keďže kolégiá tvoria predsedovia sudcovských rád krajského aj okresných súdov v obvode krajských súdov. Takáto úprava sa preto javí ako nevhodná.

K bodu 20

V praxi vznikajú problémy, či zastupujúci sudcovia alebo senáty podľa rozvrhu práce sú zákonnými sudcami aj v prípadoch, ak napadla vec, ktorá neznesie odklad alebo je potrebné o nej rozhodnúť v stanovených lehotách, pričom zákonný sudca je na riadnej dovolenke. Pre takéto prípady je vhodné precizovať, že náhla prekážka je aj čerpanie dovolenky, pretože nie je možné vopred predvídať, či počas čerpania dovolenky sudcu nenapadne do jeho súdneho oddelenia vec, ktorú je potrebné rozhodnúť skôr ako sa vráti do výkonu práce.

K bodu 21

Zárukou spravodlivého výkonu súdnictva je aj odbornosť sudcu, na ktorú sa kladú čoraz vyššie nároky. Sudca má nielen právo ale aj povinnosť vzdelávať sa a občan má právo na to, aby o jeho právnej veci rozhodoval odborne zdatný sudca. Výkon spravodlivosti sa v súčasnosti už nezaobíde bez špecializácie sudcov na jednotlivé druhy agendy. Prekladanie sudcu z jednej agendy na druhú nesmie byť pravidlom a už vôbec nie formou trestu, ale môže sa uskutočniť iba v prípade, že je to nevyhnutné pre zabezpečenie riadneho a plynulého výkonu súdnictva na tom ktorom súde pri zabezpečení rovnomerného zaťaženia sudcov a poskytnutí primeraného času na odbornú prípravu rozhodovania inej agendy. Navrhuje sa teda, aby preradenie sudcu na inú agendu musel prechádzať súhlas dotknutého sudcu. Tento súhlas nebude potrebný len v jedinom prípade – po predchádzajúcom prerokovaní zmeny rozvrhu práce v sudcovskej rade v dôsledku nerovnomerného zaťaženia sudcov či zabezpečenia riadneho chodu súdu.

V odseku 3 sa navrhuje výslovne zakázať účelové vykonávanie zmien v rozvrhu práce súdu, a to účelovým prekladaním sudcov medzi senátmi, čím sa výrazným spôsobom narúša zásada náhodného pridelenia vecí senátom. Zmena v zložení senátu, ak žiaden z jeho členov neodchádza zo súdu (stáž, dočasné pridelenie, preloženie a pod.), nebude prípustná a prípadné porušenie tejto povinnosti bude zakladať disciplinárnu zodpovednosť predsedu súdu.

K bodu 22

V nadväznosti na požiadavku na zrealizovanie „zmien v systéme správy justičných orgánov, ktoré zabezpečia transparentné a verejnou ľahko kontrolovateľné rozdeľovanie zdrojov prostredníctvom manažérskeho informačného systému na jednotlivé sudy podľa vopred stanovených kritérií, tak, aby sa odstránil priestor na vnútornú korupciu na súdoch“ sa navrhuje vykonanie zmeny v pôsobnosti orgánov verejnej moci pri určovaní počtu miest sudcov, voľných miest sudcov a počtu zamestnancov súdov. Podľa návrhu zákona bude v týchto veciach konať a rozhodovať ministerstvo spravodlivosti. Kritériá určovania počtu miest sudcov, voľných miest sudcov a počtu zamestnancov súdov však budú upravené vo všeobecne záväznom právnom predpise; k tomu pozri bod 25.

K bodu 23

Precizuje sa doteraz platné znenie právnej úpravy, ktoré sa týka oprávnení ministerstva spravodlivosti pri výkone svojej pôsobnosti v rámci správy súdov podľa § 72.

K bodu 24

Navrhuje sa rozšíriť okruh povinností predsedu súdu pri správe súdu, čím sa dotvára systém zodpovednostných vzťahov za riadny chod súdu [písmená h) a i)], ako aj za zverejňovanie súdnych rozhodnutí na internete.

K bodu 25

Nakoľko určovanie počtu sudcov, voľných miest sudcov a zamestnancov súdov bude v pôsobnosti ministerstva spravodlivosti, vykonáva sa súvisiaca úprava týkajúca sa doterajšej pôsobnosti predsedu najvyššieho súdu.

K bodu 26

Navrhovaným doplnením právnej úpravy sa ukladá povinnosť všetkým súdom zverejňovať všetky právoplatné rozhodnutia. Význam sprístupnenia súdnych rozhodnutí na internete je potrebné vnímať vo viacerých rovinách:

Transparentnosť

Zverejnenie súdnych rozhodnutí prioritne prispeje k transparentnosti rozhodovania súdov, čím sa ešte viac posilní ochrana pred tajným výkonom spravodlivosti a kontrola zo strany verejnosti.

Predvídateľnosť rozhodovania súdov

Zverejňované rozhodnutia budú predstavovať rozsiahlu databázu informácií o spôsobe aplikácie právnych noriem súdmi, slúžiacu nielen na ďalšie vzdelávanie sudcov, či právnej a laickej verejnosti, ale aj na skvalitnenie procesu zjednocovania súdnej praxe a tým predchádzania prekvapivým súdnym rozhodnutiam.

Kvalita rozhodovania

Prakticky neobmedzený prístup k súdnym rozhodnutiam, osobitne k obsahu odôvodnení, v nemalej miere vytvorí tlak na presvedčivejšie (kvalitnejšie) zdôvodňovanie záverov súdov a zároveň poskytne dostatok podkladových informácií pre prípadnú kontrolu bezprostrednej sudcovskej činnosti konkrétnych sudcov, resp. súdov ako takých.

Súdne rozhodnutia môžu obsahovať aj informácie, ktorých zverejnenie je „citlivé“. Ide najmä o osobné údaje, informácie týkajúce sa súkromia, obchodné tajomstvo a pod. Ochrana týchto informácií pred zverejnením sa zabezpečí štandardným spôsobom – vylúčením týchto informácií z rozhodnutia. Keďže nie je vhodné v texte zákona podrobne vypočítavať druhy informácií, ktoré treba z rozhodnutia vylúčiť, návrh zákona obsahuje všeobecnú formuláciu, podľa ktorej sa z textov rozhodnutí vylúčia také údaje, „ktorých vylúčením bude pri zverejnení zabezpečená ochrana práv a právom chránených záujmov“. Kategórie údajov, ktoré sa z textov rozhodnutí vylúčia a podrobný postup súdov pri zverejňovaní ustanoví všeobecne záväzný právny predpis, ktorý vydá ministerstvo spravodlivosti.

Na tomto mieste je potrebné zdôrazniť, že vykonávanie úprav v rozhodnutiach nemá za cieľ úplne znemožniť vykonanie stotožnenia konkrétneho konania. Keďže toto by bolo možné len menením niektorých skutkových údajov, čím by sa úplne znegoval cieľ zverejňovania rozhodnutí. Je teda opodstatnený predpoklad, že pri vynaložení určitého stupňa úsilia osoba prehliadajúca webové stránky, za pomoci ďalších zistení z iných verejne dostupných registrov, z tlače, informácií od niektorého z účastníkov, od osôb, ktoré majú vedomosť o konaní a pod., môže stotožniť účastníkov s konkrétnymi osobami. Uvedené je však ľahko zrealizovateľné aj v súčasnosti, nakoľko pojednávania sú v zásade verejné a vyhlasovanie rozsudku je vždy verejné. Takisto v prípade tzv. medializovaných káuz je už vopred známe, kto je účastníkom konkrétneho konania a aký je jeho predmet a skutkové okolnosti.

Okrem inštitútu zverejňovania súdných rozhodnutí sa navrhuje rozšíriť právnu úpravu aj o inštitút sprístupňovania rozhodnutí na žiadosť. Podľa navrhovaného ustanovenia § 82a ods. 4 budú sudy sprístupňovať na základe žiadosti všetky svoje rozhodnutia, vrátane neprávoplatných a procesných rozhodnutí. Tým sa zároveň odstránia pretrvávajúce spory o to, či musia sudy sprístupňovať aj svoje procesné rozhodnutia. Samozrejme, v zmysle § 8 až 12 zákona o slobode informácií sa z rozhodnutí vylúčia informácie chránené zákonom – napr. osobné údaje, obchodné tajomstvo atď. Rovnako nie je vylúčené, aby súd odkázal žiadateľa na už zverejnené súdne rozhodnutie. Sprístupňovanie rozhodnutí sa bude vykonávať v režime zákona o slobode informácií.

K bodu 27

Navrhovaným ustanovením sa navrhuje obnoviť splnomocňovacie ustanovenie, na základe ktorého bola zrušená vyhláška Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 413/2006 Z. z. o pravidlách určovania miest sudcov a voľných miest sudcov na súdoch. V nadväznosti na požiadavku na zrealizovanie „*zmien v systéme správy justičných orgánov, ktoré zabezpečia transparentné a verejnou ľahko kontrolovateľné rozdeľovanie zdrojov prostredníctvom manažérskeho informačného systému na jednotlivé súdy podľa vopred stanovených kritérií, tak, aby sa odstránil priestor na vnútornú korupciu na súdoch*“ bude plánovaná vyhláška znovu upravovať kritériá objektívneho určovania počtu miest sudcov na súdoch, voľných miesta a miesta zamestnancov súdov.

V nadväznosti na doplnenie zákonnej právnej úpravy o zverejňovanie súdnych rozhodnutí sa navrhuje, aby detailná právna úprava administratívnych a technických postupov používaných pri zverejňovaní súdnych rozhodnutí bola obsiahnutá vo vykonávacom predpise, ktorým bude vyhláška ministerstva spravodlivosti. Vykonávací predpis taktiež bude sumarizovať okruh údajov, ktorá musia byť chránené v zmysle osobitných zákonných úprav (napr. ochrana osobných údajov, utajovaných skutočností a pod.).

Návrhy oboch vykonávacích predpisov sú súčasťou návrhu zákona a budú predmetom samostatného legislatívneho procesu.

K bodu 28

§ 101b

Navrhovaným prechodným ustanovením sa rieši kolízia novej právnej úpravy, ktorou sa skracuje funkčné obdobie predsedov súdov z piatich na tri roky a plynutia funkčného obdobia doterajších predsedov súdov. Podľa navrhovaného ustanovenia plynutie funkčného obdobia doterajších predpisov súdov zostáva nedotknuté; tým nie je vylúčená možnosť jeho zániku z iných dôvodov ako skončením funkčného obdobia.

§ 101b

Navrhované prechodné ustanovenie má za cieľ uviesť do praxe novú právnu úpravu vytvárania databázy kandidátov na členov výberovej komisie pre obsadenie voľného miesta sudcu. Do dvoch mesiacov od účinnosti novej právnej úpravy sa teda požaduje, aby boli zvolení a vymenovaní kandidáti. Ak Národná rada Slovenskej republiky alebo Súdna rada Slovenskej republiky nezvolia „vlastných“ kandidátov, vymenuje ich minister spravodlivosti. Účelom tejto právnej konštrukcie je snaha o naplnenie požiadavky na ustanovenie kandidátov.

K Čl. VIII

S prihliadnutím na očakávanú dĺžku legislatívneho procesu sa navrhuje, aby predkladaný zákon nadobudol účinnosť 1. januára 2011. Delená účinnosť sa navrhuje vo vzťahu k zverejňovaniu súdnych rozhodnutí. Odloženie účinnosti o jeden rok má za cieľ v tomto prípade vytvoriť dostatočný časový priestor pre prípravu informačného systému, ktorých prevádzkovateľom a správcom je ministerstvo spravodlivosti, a ktoré budú

platformou pre zverejňovanie súdnych rozhodnutí. Odloženie účinnosti sa však nebude vzťahovať na inštitút prístupňovania súdnych rozhodnutí, kde táto právna úprava nadobudne účinnosť už 1. januára 2011.

V Bratislave 22. septembra 2010

Iveta Radičová
predsedníčka vlády Slovenskej republiky

Lucia Žitňanská
ministerka spravodlivosti Slovenskej republiky